

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ عِلْمًا وَقَالَا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي فَضَّلَنَا عَلَى كَثِيرٍ مِّنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ

سوره نمل، آیه ۱۵

عنوان و نام پدید آور : برنامه راهبردی زنجیره تأمین فراورده‌های غذایی / سید رضا فاطمی امین، اشرف مرتضایی
مشخصات نشر : تهران، جهاد دانشگاهی، واحد شهید بهشتی، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری : ۴۸۹ص، مصور، جدول، نمودار.
شابک : 978-964-479-042-3

[illegible]

همه ی دانشگاه شهید بهشتی طراحی شده است.

شایک: ۹۷۸-۹۶۴-۴۷۹-۰۴۲-۳

۱۳۵۹
واحد شهید بهشتی

نوبت چاپ: اول - ۹۲

فروش اینترنتی: www.bsmt.ir

تقدیر و تقدیم

طراحی برنامه راهبردی صنعت، معدن و تجارت و زیربرنامه‌های آن با حمایت‌ها و همکاری‌های افراش زیادی میسر شده است. نخست باید از آقای مهدی غضنفری، وزیر محترم صنعت، معدن و تجارت، آقای مسعود موحدی، قائم مقام محترم وزیر و آقای سید علی رضا شجاعی، معاون محترم برنامه ریزی به خاطر حمایت از اجرای این پروژه تشکر نمایم.

در طراحی این برنامه بیش از ۳۰ کارشناس همکاری داشته و از دیدگاه‌های بیش از ۱۵۰ صاحب نظر بهره گرفته شده است. در طراحی برنامه راهبردی زنجیره تأمین فراورده‌های غذایی، نقش خانم‌ها مرتضایی، اصلاحی، سجادی، توفیق و آقایان محمود صادقی، مرتضی ابراهیمی، علیرضا رشیدیان و علیرضا قلی‌زاده بر سر نه بر بوده که به طور ویژه از آن‌ها تشکر می‌نمایم؛ همچنین لازم است از همکاری و همراهی تمامی اصحاب مجتمه‌ها و کانون صنایع غذایی به‌ویژه آقای مرتضوی، آقای خلیلی و آقای صدرنژاد تقدیر نمایم.

پروژه طراحی برنامه راهبردی را با همکاری دانشگاه شهید بهشتی انجام شده است و همراهی آقای رعنائی (عضو محترم هیئت مدیره علمی دانشگاه شهید بهشتی) شایسته تقدیر است. سهم خودم از این کار ناقابل را تقدیم به «عومت کریه بقیه الله اعظم (عج)» می‌کنم؛ امید دارم که عملی صالح محسوب و پذیرفته شود.

رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

سید رضا فاطمی امین، مجری طراحی و تدوین برنامه راهبردی صنعت، معدن و تجارت

فهرست اجمالی

۲۵	فصل اول: محدوده
۳۳	فصل دوم: وضعیت
۱۴۹	فصل سوم: اهداف
۱۷۷	فصل چهارم: مفاهیم
۲۶۷	فصل پنجم: ساختار
۲۷۹	فصل ششم: پایش
۲۸۵	فصل هفتم: قوانین و مقررات
۳۰۱	پیوست اول: گزارش طراحی اجرایی برنامه
۳۱۳	پیوست دوم: روش پژوهش
۳۶۹	پیوست سوم: بررسی تطبیقی
۴۳۹	پیوست چهارم: پرسش‌های متداول
۴۶۳	پیوست پنجم: چکیده
۴۷۷	مستندات بررسی شده

۱۳	راهنمای مطالعه کتاب
۱۹	سخن وزیر
۲۰	سرآغاز
۲۱	پیشگفتار
۲۵	محدود
۲۷	۱-۱-۱ زنجیر
۲۸	۱-۱-۲ زیرموضوعها
۳۱	۳-۱-۱ نفع و زیان
۳۲	۴-۱-۱ اهمیت زنجیره تأمین فراورده‌های غذایی
۳۳	وضعیت
۳۶	۱-۲ شاخص‌های کار
۳۶	۱-۱-۲ ارزش افزوده
۳۹	۲-۱-۲ بهره‌وری
۴۰	۳-۱-۲ بازده دارایی
۴۱	۴-۱-۲ رتبه‌های بین‌المللی
۴۲	۵-۱-۲ امنیت غذایی
۴۷	۲-۲ محصولات؛ مواد اولیه و فراورده‌ها
۴۷	۱-۲-۲ فراورده‌های غلات و حبوبات
۵۰	۲-۲-۲ لبنیات
۵۲	۳-۲-۲ روغن‌های خوراکی
۶۰	۴-۲-۲ شکر
۶۲	۵-۲-۲ فراورده‌های میوه‌ها و سبزیجات
۶۵	۶-۲-۲ گوشت و فراورده‌های پروتئینی
۶۹	۷-۲-۲ شیرینی و شکلات
۷۱	۸-۲-۲ نوشیدنی‌ها
۷۲	۹-۲-۲ افزودنی‌ها
۷۲	۱۰-۲-۲ کیفیت محصولات
۷۳	۱-۱۰-۲-۲ انواع استانداردها
۷۵	۲-۱۰-۲-۲ کدکس

۷۶	۲-۲-۱۰-۳ استاندارد مواد غذایی در ایران
۷۷	۲-۲-۱۱ انرژی
۸۱	۲-۲-۳ بازار
۸۱	۲-۳-۱ الگوی مصرف
۸۴	۲-۳-۲ قیمت مصرف کننده
۸۹	۲-۳-۳ تنظیم بازار
۹۱	۲-۳-۳-۱ تعیین قیمت
۹۱	۲-۳-۳-۲ پرداخت یارانه
۹۲	۲-۳-۳-۳ خرید تضمینی
۹۳	۲-۳-۳-۴ تأمین از طریق واردات
۹۴	۲-۳-۳-۵ ذخیره سازی
۹۴	۲-۳-۳-۶ سهمیه ای
۹۷	۲-۳-۳-۷ تأمین نهاده های دامی
۹۸	۲-۳-۳-۸ پیش بین بازار جهانی غذا
۱۰۳	۲-۴ توزیع کالا
۱۰۶	۲-۵ فناوری
۱۰۶	۲-۵-۱ سطح فناوری رشته های مختلف غذایی و کشاورزی
۱۰۸	۲-۵-۲ کاربرد انواع فناوری ها در صنایع غذایی
۱۰۹	۲-۵-۲-۱ نانو فناوری
۱۱۰	۲-۵-۲-۲ زیست فناوری
۱۱۰	۲-۶ منابع انسانی
۱۱۳	۲-۷ منابع فیزیکی
۱۱۳	۲-۷-۱ کارگاه ها
۱۱۷	۲-۷-۲ مراکز ذخیره سازی
۱۱۹	۲-۸ منابع طبیعی
۱۱۹	۲-۸-۱ آب
۱۲۰	۲-۸-۲ زمین
۱۲۵	۲-۹ تجارت بین المللی
۱۲۶	۲-۹-۱ صادرات
۱۳۲	۲-۹-۲ واردات
۱۳۹	۲-۱۰ نهادها

۱۹۵	۴-۱-۶ گسترش همکاری بین بنگاه‌ها
۱۹۸	۴-۱-۷ اصلاح اندازه بنگاه‌ها
۲۰۰	۴-۱-۸ تقویت نما‌نام‌ها
۲۰۲	۴-۱-۹ اصلاح روش تسویه و زمان پرداخت
۲۰۴	۴-۱-۱۰ اصلاح روش تأمین مالی
۲۰۷	۴-۱-۱۱ گسترش همکاری‌های بین‌المللی
۲۰۹	۴-۲ راهبردهای نهایی؛ راهبردهای حاکمیت برای مدیریت زنجیره
۲۱۱	۴-۲-۱ راهبردهای غیرمستقیم - متغیرهای راهبردی
۲۱۱	۴-۲-۱-۱ تولید و انتشار اطلاعات
۲۱۴	۴-۲-۲-۱ تنظیم مالیات
۲۱۹	۴-۲-۳-۱ تنظیم شرایط فعالیت‌ها و محصولات
۲۲۳	۴-۲-۴-۱ تخصیص منابع حاکمیتی
۲۲۴	۴-۲-۴-۲ راهبردهای غیرمستقیم - زیرساخت‌های نرم
۲۲۴	۴-۲-۴-۱-۱ راهبردهای سامانده محصولات
۲۲۵	۴-۲-۴-۲-۱ راهبردهای سامانده اطلاعات زنجیره تأمین
۲۲۸	۴-۲-۴-۳-۱ ارتقای سامانه محصولات واسطه‌ای
۲۲۹	۴-۲-۴-۴-۱ راه‌اندازی سامانه خدمات مالی بیمه
۲۳۰	۴-۲-۴-۵-۱ راه‌اندازی سامانه مشاغل
۲۳۲	۴-۲-۴-۶-۱ راه‌اندازی سامانه تجارت خارجی
۲۳۳	۴-۳ ارتباط بین اهداف، راهبردها و خط‌مشی‌ها
۲۳۵	۴-۳-۱ دستیابی به اهداف
۲۳۵	۴-۳-۱-۱ تولید
۲۳۷	۴-۳-۱-۲ اشتغال
۲۳۹	۴-۳-۱-۳ کیفیت محصولات
۲۴۱	۴-۳-۱-۴ قیمت محصولات؛ سطح و نوسان قیمت‌ها
۲۴۴	۴-۳-۱-۵ صادرات و واردات
۲۴۵	۴-۳-۲ رعایت خط‌مشی‌ها
۲۴۷	۴-۳-۲-۱ حفظ استقلال کشور
۲۴۸	۴-۳-۲-۲ افزایش پایداری
۲۵۰	۴-۳-۲-۳ افزایش بهره‌وری
۲۵۲	۴-۳-۲-۴ برقراری توازن در توزیع فرصت‌ها و منابع

۲۵۳	۴-۳-۲-۶ برقراری تناسب سود و مخاطره
۲۵۳	۴-۳-۲-۷ کاهش فساد
۲۵۵	۴-۳-۲-۸ کاهش اقتصاد غیر رسمی
۲۵۶	۴-۳-۲-۹ حفظ حقوق انسانی
۲۵۶	۴-۴ محیط کسب و کار؛ راهبردها از منظر عوامل
۲۵۸	۴-۴-۱ محیط کسب و کار کشاورزان و دامداران
۲۶۰	۴-۴-۲ محیط کسب و کار مراکز جمع‌آوری و ذخیره‌سازی
۲۶۰	۴-۴-۳ محیط کسب و کار صنایع غذایی
۲۶۳	۴-۴-۴ محیط کسب و کار توزیع‌کنندگان و فروشگاه‌ها
۲۶۴	۴-۴-۵ محیط کسب و کار صادرکنندگان و واردکنندگان
۲۶۵	۴-۴-۶ آثار راهبردها بر مصرف‌کنندگان نهایی
۲۶۷	سازماندهی
۲۶۹	۵-۱ نقش مدیریت در زنجیره تامین فراورده‌های غذایی
۲۷۱	۵-۲ نقش تشکیلات
۲۷۲	۵-۳ وظایف عوامل اجرایی
۲۷۶	۵-۴ اجرا و به‌هنگام‌سازی برنامه
۲۷۷	۵-۵ شورای هماهنگی زنجیره تامین فراورده‌های غذایی
۲۷۹	پایش
۲۸۱	۶-۱ شاخص‌های زنجیره تامین فراورده‌های غذایی
۲۸۳	۶-۲ شاخص‌های عملکرد واحدهای سازمانی
۲۸۴	۶-۳ سازماندهی پایش
۲۸۵	قوانین و مقررات
۲۸۷	۷-۱ قوانین و مقررات مرتبط با زنجیره تامین فراورده‌های غذا
۲۸۸	۷-۲ رویکرد تدوین قوانین و مقررات
۲۸۹	۷-۱ دستورالعمل برنامه راهبردی زنجیره تامین فراورده‌های غذایی
۲۹۲	۷-۲ آیین‌نامه زنجیره تامین فراورده‌های غذایی
۲۹۴	۷-۳ لایحه پیشنهادی برای قانون جامع صنعت، معدن و تجارت
۳۰۱	گزارش طراحی و اجرای برنامه
۳۰۳	پ-۱-۱ طراحی برنامه
۳۰۳	پ-۱-۱-۱ فعالیت‌ها
۳۰۴	پ-۱-۱-۲ همکاران

۳۱۰	پ ۱-۲ اجرای برنامه
۳۱۳	روش پژوهش
۳۱۵	پ ۱-۲ چارچوب مفهومی
۳۱۷	پ ۲-۲ روش ارزیابی گزاره‌ها
۳۲۰	پ ۲-۲ تحلیل
۳۲۰	پ ۱-۳-۲ صحت ارزش‌های بالادستی
۳۲۵	پ ۲-۳-۲ مناسب بودن مقاصد
۳۲۵	پ ۱-۲-۳-۲ ارزش افزوده
۳۲۷	پ ۲-۳-۲ اشتغال
۳۲۸	پ ۲-۳-۲ کیفیت
۳۲۸	پ ۲-۳-۲ قیمت
۳۲۹	پ ۲-۳-۲ صادرات و واردات
۳۴۰	پ ۲-۳-۲ مقادیر تولید
۳۴۳	پ ۳-۳-۲ اثربخشی برنامه‌ها
۳۴۸	پ ۴-۳-۲ رعایت خط‌ها
۳۵۰	پ ۵-۳-۲ کفایت منابع
۳۵۳	پ ۶-۳-۲ رفع مسائل
۳۵۵	پ ۱-۶-۳-۲ مسائل مواد اولیه
۳۵۸	پ ۲-۶-۳-۲ مسائل محصولات
۳۵۸	پ ۳-۶-۳-۲ مسائل ظرفیت‌های تولید و منابع انسانی
۳۶۰	پ ۴-۶-۳-۲ مسائل تجارت خارجی
۳۶۱	پ ۵-۶-۳-۲ قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدها
۳۶۵	پ ۷-۳-۲ مناسب بودن محیط کسب و کار
۳۶۶	پ ۴-۲ نتایج
۳۶۷	پ ۵-۲ پژوهش‌های تکمیلی
۳۶۹	بررسی تطبیقی
۳۷۲	پ ۱-۳ قانون اساسی
۳۷۴	پ ۲-۳ چشم انداز ۱۴۰۴
۳۷۶	پ ۳-۳ قانون برنامه پنجم توسعه
۳۷۷	پ ۴-۳ راه حل‌های پیشنهادی صاحب نظران
۳۸۵	پ ۵-۳ صنعت غذای ترکیه

- ۳۸۶ پ-۳-۵-۱ شاخص‌های کلان اقتصادی در ترکیه
- ۳۸۶ پ-۳-۵-۱-۱ نرخ بیکاری
- ۳۸۶ پ-۳-۵-۱-۲ نرخ تورم
- ۳۸۷ پ-۳-۵-۱-۳ توسعه انسانی
- ۳۸۷ پ-۳-۵-۱-۴ رشد اقتصادی
- ۳۸۸ پ-۳-۵-۲ کشاورزی
- ۳۸۹ پ-۳-۵-۳ سرانه مصرف غذا
- ۳۹۰ پ-۳-۵-۴ صنعت و تجارت غذا
- ۳۹۷ پ-۳-۵-۵ چشم‌انداز ترکیه و جایگاه اقتصاد خرد، کارآفرینی و خط‌مشی‌های صنعتی در آن
- ۳۹۷ پ-۳-۵-۶ راهبرد صنعتی ترکیه؛ به سوی عضویت در اتحادیه اروپا ۲۰۱۴-۲۰۱۱
- ۳۹۷ پ-۳-۵-۷ برهه‌های حمایت از صادرات ترکیه ۲۰۲۳
- ۳۹۷ پ-۳-۸ تجارت ایران و ترکیه
- ۴۰۰ پ-۳-۶ برنام‌های ملی برای استرالیا
- ۴۰۰ پ-۳-۶-۱ مراسم تدوین برنامه ملی غذا
- ۴۰۱ پ-۳-۶-۲ ضرورت تدوین برنامه ملی غذا
- ۴۰۲ پ-۳-۶-۳ دستاوردهای مورد انتظار از برنامه ملی غذا
- ۴۰۳ پ-۳-۶-۴ درک فرصت‌های بازار
- ۴۰۳ پ-۳-۶-۴-۱ سرمایه‌گذاری در پژوهش و توسعه
- ۴۰۳ پ-۳-۶-۴-۲ سرمایه‌گذاری برای رشد
- ۴۰۴ پ-۳-۶-۴-۳ بهبود دسترسی به بازار
- ۴۰۴ پ-۳-۶-۴-۴ حصول اطمینان از رقابت‌پذیری و تطبیق بخش با تغییرات ساختاری
- ۴۰۵ پ-۳-۶-۵ بهبود مقررات واردات و صادرات
- ۴۰۶ پ-۳-۶-۶ بخش‌های نیمه روستایی استرالیا، کانون تولید غذا
- ۴۰۶ پ-۳-۶-۵ حصول اطمینان از امنیت غذایی
- ۴۰۷ پ-۳-۶-۱ تولید پایدارتر غذا
- ۴۰۷ پ-۳-۶-۲ اهتمام به رفع اختلافات کاربری زمین
- ۴۰۸ پ-۳-۶-۳ تداوم سرمایه‌گذاری خارجی در تولید غذا
- ۴۰۸ پ-۳-۶-۴ پابرجاسازی روابط زنجیره تأمین غذا
- ۴۰۹ پ-۳-۶-۶ اشراف بر موضوعات سلامت و تغذیه
- ۴۱۰ پ-۳-۶-۶-۱ حصول اطمینان از ایمنی غذا
- ۴۱۰ پ-۳-۶-۶-۲ ایفای سهم در امنیت غذایی جهان

۴۱۰	پ ۳-۶-۷ گام‌های بعدی
۴۱۰	پ ۳-۶-۷ بررسی تطبیقی
۴۱۶	پ ۳-۷ راهبردهای کشورهای مختلف در حوزه غذا
۴۱۷	پ ۳-۷-۱ راهبردهای حمایتی از زنجیره تأمین لبنیات
۴۱۹	پ ۳-۷-۲ راهبردهای حمایتی از زنجیره تأمین گوشت
۴۲۴	پ ۳-۷-۳ راهبردهای حمایتی از زنجیره تأمین شکر
۴۲۵	پ ۳-۷-۴ تنظیم بازار مواد غذایی
۴۳۰	پ ۳-۷-۵ راهبردهای امنیت غذایی
۴۳۶	پ ۳-۷-۶ راهبردهای حمایت از صادرات
۴۳۹	پ ۳-۷-۷ بررسی‌های متداول
۴۶۳	چکیده
۴۷۲	مستندات بررسی شده

راهنمای مطالعه کتاب

کتاب حاضر در بردارنده سطح کلان برنامه راهبردی زنجیره تأمین فراورده‌های غذایی و مطالب مرتبط با آن است.

مخاطبان این کتاب عبارتند از:

۱. مسئولان بخش صنعت، معدن و تجارت، جهاد کشاورزی، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سایر بخش‌های حاکمیتی مرتبط با زنجیره تأمین فراورده‌های غذایی؛ اشراف به محتوای برنامه راهبردی زنجیره تأمین فراورده‌های غذایی، تصمیمات مدیران و کارشناسان را در موضوعات متعدد، هماهنگ و هم‌راستا می‌کند.
 ۲. عالمان اقتصادی به‌ویژه تشکلات و بنگاه‌های تولیدی و تجاری فعال در حوزه غذا؛ آگاهی از خط‌مشی‌ها، اهداف و راهبردهای این برنامه، جهت‌گیری‌های حاکمیت را برای فعالان اقتصادی تسهیل کرده و عدم قطعیت‌ها را کاهش می‌دهد.
 ۳. اندیشمندان و اصحاب رسانه؛ محتوای این برنامه در بردارنده «هست‌ها» و «بایدهای» زیادی است. آگاهی از این مطالب، اطلاع‌رسانی درباره آن‌ها به ایجاد الگوی ذهنی مشترک بین همه ذی‌حقان کمک می‌کند. چنین اظهار نظر درباره برنامه ضرر خاصی ندهد، به تکمیل و اصلاح آن در دوره‌های بازنگری کمک می‌کند.
- محتوای کتاب در هفت فصل پنج دست تنظیم شده که در جدول ۱ معرفی شده‌اند.

جدول ۱: محتوای کتاب برنامه راهبردی زنجیره تأمین فراورده‌های غذایی

نشانی اینترنتی	موضوع	فصل، پیوست
www.bsmt.ir/۳۹۹۱	محدوده برنامه (شامل مرز، جایگاه و تقسیم‌بندی در سطح ملی)؛ تشریح شده است. اگر می‌خواهید بدانید این مرزها به چه موضوعاتی پرداخته و چه اجزایی را برای زنجیره تأمین فراورده‌های غذایی در نظر گرفته است؛ و جایگاه آن در ارتباط با بخش صنعت، معدن و تجارت و سایر بخش‌های اقتصاد چیست؛ مطالعه این فصل مفید خواهد بود.	فصل اول
www.bsmt.ir/۳۹۹۲	این فصل وضعیت زنجیره تأمین فراورده‌های غذایی را به صورت کلان ارائه می‌دهد تا تصویری ملموس از وضعیت درونی و محیطی و تحلیل عملکرد گذشته زنجیره خصوصاً در بخش‌های تولید، تجارت و مصرف و مسیری که کشور تاکنون طی کرده است به دست دهد. این بخش شامل الگوی مصرف، تحلیل ظرفیت‌ها و منابع بالقوه و بالفعل موجود در تولید و تجارت، ساخت پتانسیل‌های تجارت خارجی و مزیت‌های رقابتی زنجیره و نهادهای مؤثر و سیاست‌های تأثیرگذار بر زنجیره می‌باشد. اطلاعات تفصیلی درباره زنجیره تأمین فراورده‌های غذایی در زیربرنامه‌ها (لبنیات، فراورده‌های غلات و حبوبات، شیرین‌کننده‌ها، روغن‌های خوراکی، شیرینی و شکلات، نوشیدنی‌ها، فراوری میوه و سبزیجات و گوشت و فراورده‌های پروتئینی) ارائه شده است.	فصل دوم

نشانی اینترنتی	محتوا	موضوع	فصل، پیوست
www.bsmt.ir/۳۹۹۶	اهداف، مهم‌ترین مقادیری هستند که در یک برنامه باید تعیین شوند؛ در این فصل، خطمشی‌ها، چشم‌انداز زنجیره تأمین فراورده‌های غذایی برای سال ۱۴۰۴ و مقاصد (اهداف قابل سنجش و ارزیابی) در دو افق ۱۳۹۴ و ۱۴۰۴ مطرح شده است. روش طراحی اهداف در این فصل به اختصار ارائه شده و در پیوست دوم (روش پژوهش) با تفصیل بیشتر بیان شده است.	اهداف	فصل سوم
www.bsmt.ir/۳۹۹۴	راهبردها نحوه دستیابی به اهداف را نشان می‌دهند. در این فصل راهبردهای میانی، نهایی، ارتباط بین اهداف و راهبردها و محیط کسب و کاری که این برنامه پدید می‌آورد مطرح شده‌اند. باید همه راهبردها از منظر عوامل اقتصادی تحلیل شده و این اطمینان حاصل شود که محیط کسب کار مناسبی را شکل می‌دهند. قسمت محیط کسب در این فصل، چکیده راهبردهای طراحی شده را به تفکیک هر یک از عوامل بیان می‌کند.	راهبردها	فصل چهارم
www.bsmt.ir/۶۷۷۸	اجرای برنامه راهبردی، باید سازماندهی عوامل متناسب با راهبردها باشد. در این فصل مأموریت‌ها، ساختار و پرسنل سازمان در راستای بازنگری و اجرای برنامه راهبردی زنجیره تأمین فراورده‌های غذایی مطرح شده‌اند.	سازماندهی	فصل پنجم
www.bsmt.ir/۶۷۸۱	پایش سبب به، ضامن اجرای شدن اهداف و اثربخشی راهبردها است. لذا، شناسایی مهم‌ترین شاخص‌هایی که باید پایش شوند و نیز سازوکار پایش آن‌ها ضروری است.	پایش	فصل ششم
www.bsmt.ir/۶۷۸۲	خطمشی‌ها، راهبردها و اهداف انتخابی برای اجرا در نظام اداری کشور باید رسمیت کافی، تا اطمینان کافی از اجرای آن‌ها حاصل شود. دستورالعمل برنامه راهبردی زنجیره تأمین فراورده‌های غذایی و قوانین و مقررات پیشنهادی (برای تصویب در دولت و مجلس) برای دستیابی به اهداف زنجیره تأمین فراورده‌های غذایی، در این فصل معرفی شده‌اند.	قوانین و مقررات	فصل هفتم
www.bsmt.ir/۳۹۹۱	در این پیوست، گزارش مراحل طراحی و اجرای برنامه زنجیره تأمین فراورده‌های غذایی ارائه شده است. صاحب‌نظرانی که در این برنامه مشارکت داشته‌اند در این فصل معرفی شده‌اند.	گزارش طراحی و اجرای برنامه	پیوست اول
www.bsmt.ir/۳۹۹۳	دستاوردهای طراحی برنامه راهبردی در بخش‌های وضعیت، اهداف و راهبردها، متناسب با نیاز مدیران و کارشناسان اجرایی ارائه شده است. در این فصل روش تحقیق برای طراحی این برنامه (به صورت یک متن پژوهشی) بیان شده است. این پیوست در بردارنده استدلال‌های برنامه راهبردی است، همچنین پژوهش‌های پیشنهادی، برای تکمیل برنامه، معرفی شده‌اند.	روش پژوهش	پیوست دوم

پیوست سوم	بررسی تطبیقی	در این پیوست، تناظر بین برنامه راهبردی زنجیره تأمین فراورده‌های غذایی با قانون اساسی، چشم‌انداز ۱۴۰۴، سیاست‌های کلی بخش سلامت و برنامه پنجم ارائه شده است. همچنین در این پیوست راهبردهای سایر کشورها در موضوع غذا، صنعت غذایی ترکیه و برنامه ملی غذای استرالیا آورده شده است. بررسی تطبیقی، جامعیت و دقت مفاهیم این برنامه بهتر نمایان کرده و عبارت‌های متعارف را به این برنامه پیوند می‌زند. با مطالعه این پیوست، ابعاد برنامه راهبردی زنجیره تأمین فراورده‌های غذایی بهتر آشکار می‌شود.	www.bsmt.ir/۶۷۹۳
پیوست چهارم	بخش‌های متداول	برای تکمیل اطلاعات و رفع ابهام مخاطبان، پرسش‌های متداول که به طور معمول در مورد این برنامه مطرح می‌شوند، پاسخ داده شده است. مطالعه پرسش‌های متداول آنقدر اهمیت دارد که پیشنهاد می‌کنیم: «اگر کل کتاب را فقط ورق می‌زنید، اما این پرسش‌ها را به دقت کامل و به دقت بخوانید!»	www.bsmt.ir/۳۹۹۸
پیوست پنجم	چکیده	مطالعه این پیوست کمک می‌کند تصویری کلی از برنامه به دست آید؛ اما به هیچ عنوان برای درک کامل اهداف و راهبردها کافی نیست. با این چکیده پرسش‌های مختلفی در ذهن شما ایجاد خواهد کرد. برای یافتن پاسخ آن‌ها، باید سایر فصل‌ها و حتی سایر کتاب‌های برنامه را مطالعه کنید. معین و تجارت را مطالعه کنید.	www.bsmt.ir ۳۹۹۷

در طراحی برنامه راهبردی زنجیره تأمین فراورده‌های غذایی از «سامانه مفهومی هم افزا» استفاده شده است؛ علاوه بر این که مفاهیم مهم، تعاریف و تعادل‌ها در تمامی متون نیز با تعریف یکسان بکار رفته‌اند. البته در پیوست سوم، اسناد دیگری برای بررسی تطبیقی ارائه شده‌اند که مفاهیم آن‌ها ممکن است سازگار با سامانه مفهومی هم افزا نباشد.

پروژه طراحی برنامه راهبردی صنعت، معدن و تجارت شامل یک برنامه در سطح کلان، ۱۴ برنامه در موضوعات عمومی (منابع انسانی، فناوری، جریان مالی و ...) و ۶۳ برنامه برای زنجیره‌های تأمین است. کتاب‌های در حال تدوین برای مستندسازی برنامه راهبردی صنعت، معدن و تجارت، در جدول ۲ معرفی شده‌اند. پروژه زنجیره تأمین فراورده‌های غذایی یکی از این برنامه‌هاست که در سطح کلان زنجیره و ۸ زیربرنامه به طور مفصل تشریح شده است.

زیربرنامه‌ها از یک طرف در طراحی برنامه سطح کلان استفاده شده‌اند و از یک طرف، تشریح برنامه سطح کلان در موضوعی محدودتر هستند. زیر برنامه (عمومی و زنجیره‌های تأمین) نه تنها اطلاعات تخصصی و تفصیلی را در موضوعات عمومی و زنجیره‌های تأمین که مورد نیاز متخصصان هر موضوع هستند، در بردارند؛ بلکه مطالعه آن‌ها برای درک بهتر برنامه سطح کلان نیز مفید است. همچنین متخصصان موضوعات عمومی و زنجیره‌های تأمین می‌توانند با مطالعه برنامه سطح کلان تصویر کامل‌تری از برنامه راهبردی صنعت، معدن و تجارت دست آورند.

جدول ۲: کتاب‌های در حال تدوین برای مستندسازی برنامه راهبردی صنعت، معدن و تجارت

ردیف	گروه	نام کتاب	موضوع
۱	برنامه‌های عمومی	برنامه راهبردی صنعت، معدن و تجارت	در بردارنده برنامه راهبردی صنعت، معدن و تجارت در سطح کلان و جمع بندی زیر برنامه‌هاست.
۲		خانوار	برنامه راهبردی خانوار و مطالب مرتبط با آن در موضوعات جمعیت، هزینه و درآمد، غذا، مسکن، لوازم زندگی، حمل و نقل، انرژی، اشتغال، پس انداز، انفاق و...
۳		بنگاه‌ها	برنامه راهبردی منابع طبیعی و مطالب مرتبط با آن در موضوعات اندازه بنگاه‌ها، پایداری بنگاه‌ها، عمر بنگاه‌ها، بهره‌وری بنگاه‌ها، مدیریت بنگاهی، مالکیت و هویت حقوقی، روابط بین بنگاهی (خوشه‌ها، کنسرسیوم‌ها و...)، حاکمیت شرکتی و...
۴		بازار محصول	برنامه راهبردی بازار محصول و مطالب مرتبط با آن در موضوعات مقدار، قیمت و کیفیت و نیز مبادله محصول (بازار)، تنظیم بازار، ذخیره‌سازی، قیمت‌گذاری، بازرسی قیمت و کیفیت، استاندارد کالا و خدمات و...
۵		منابع انسانی	برنامه راهبردی منابع انسانی و مطالب مرتبط با آن در موضوعات بهره‌وری منابع انسانی، اشتغال، کیفیت زندگی کاری، آموزش، عرضه و تقاضای نیروی کار، بازار کار، بیکاری، اشتغال فارغ التحصیلان، قانون کار، بیمه‌های اجتماعی، بهره‌وری منابع انسانی، اشتغال، کیفیت زندگی کاری، آموزش، عرضه و تقاضای نیروی کار، بازار کار، همکاری اشتغال دانش‌آموختگان، قانون کار، بیمه‌های اجتماعی و...
۶		منابع فیزیکی	برنامه راهبردی منابع فیزیکی و مطالب مرتبط با آن در موضوعات سرمایه‌گذاری، تشکیل سرمایه، بهره‌وری سرمایه، مجتمع‌های تخصصی، شهرک‌های صنعتی، سرمایه‌گذاری، تجهیز خطوط تولید، توسعه صنایع، تأسیسات زیربنایی و...
۷		منابع طبیعی	برنامه راهبردی منابع طبیعی و مطالب مرتبط با آن در موضوعات آب و هوا، معادن، منابع سلولزی (جسرها)، زمین، آب و...
۸		فناوری	برنامه راهبردی فناوری و مطالب مرتبط با آن در موضوعات تسلط به فناوری در بنگاه‌ها، نهادهای پشتیبان فناوری، صندوق‌های سرمایه‌گذاری، پژوهش، توسعه فناوری، ارتباط صنعت و دانشگاه، مراکز رشد و مراکز علمی فناوری، مراکز خدمات فناوری و شهرک‌های فناوری، انتقال و انتشار فناوری و...
۹		جریان کالا	برنامه راهبردی جریان کالا و مطالب مرتبط با آن در موضوعات مسیرها، پایانه‌ها، انبارها، ناوگان، بنگاه‌های حمل و پخش، شبکه توزیع، فروشگاه‌ها، جریان اطلاعات حمل و انبارش کالا و نهادهای و...
۱۰		جریان مالی	برنامه راهبردی جریان مالی و مطالب مرتبط با آن در موضوعات نقدینگی، نقدینگی، بدهی خارجی، ارز، تورم، روش‌های پرداخت، سرمایه‌گذاری، تخصیص منابع مالی، تسهیلات بانکی، بورس اوراق بهادار، تضامین، نهادهای و...
۱۱		اقتصاد بین‌المللی	برنامه راهبردی اقتصاد بین‌المللی و مطالب مرتبط با آن در موضوعات صادرات و واردات کالا و خدمات، سرمایه‌گذاری خارجی، تولید و تجارت بین‌الملل، تفاوت قیمت (تعرفه‌ها، عوارض، جواز، نرخ ارز و...)، تجارت غیررسمی، مناطق آزاد و ویژه اقتصادی، پیمان‌های منطقه‌ای و سازمان‌های بین‌المللی، جریان کالا و نهادهای تجارت خارجی، گمرک، پایانه‌های صادراتی، فرایند صادرات و واردات و...
۱۲		مالیه عمومی	برنامه راهبردی مالیه عمومی و مطالب مرتبط با آن در موضوعات مالیات، هزینه‌های دولت، اثر بودجه بر اقتصاد، تأمین مالی زیرساخت‌ها و...

ردیف	گروه	نام کتاب	موضوع
۱۳	برنامه‌های عمومی	اجتماع و فرهنگ	برنامه راهبردی اجتماع و فرهنگ و مطالب مرتبط با آن در موضوعات آثار متقابل اجتماع و فرهنگ با بخش صنعت، معدن و تجارت، مسئولیت اجتماعی بنگاه‌های اقتصادی (شپروندی سازمانی)، پایداری محلی زنجیره تامین، پایداری اجتماعی، سرمایه اجتماعی و...
۱۴		آمایش سرزمین	برنامه راهبردی آمایش سرزمین و مطالب مرتبط با آن در موضوعات استقرار فعالیت‌ها، استقرار جمعیت، توزیع فعالیت‌ها و جمعیت در فضای کشور و...
۱۵		محیط زیست	برنامه راهبردی محیط زیست و مطالب مرتبط با آن در موضوعات آلاینده‌های صنعتی و معدنی، تولید پاک، کسب و کارهای ناشی از تغییرات آب و هوا، بازیافت و...
۱۶		برنامه راهبردی فراورده‌های غذایی (اهمین کتاب)	برنامه راهبردی فراورده‌های غذایی و مطالب مرتبط با آن در موضوعات لبنیات، فراورده‌های غلات و حبوبات، شیرین کننده‌ها، شیرینی و شکلات، نوشیدنی‌ها، روغن‌های خوراکی، فراورده‌های میوه‌ها و سبزی‌ها، گوشت و فراورده‌های پروتئینی و...
۱۷	برنامه‌های زیربنایی	فلزات	برنامه راهبردی فلزات و مطالب مرتبط با آن در موضوعات فولاد، آلومینیوم، مس، سرب و روی و...
۱۸		شیمیایی	برنامه راهبردی فراورده‌های شیمیایی و مطالب مرتبط با آن در موضوعات فراورده‌های تروپیک، لاستیک و پلاستیک، فراورده‌های بهداشتی، عطر و آرایشی، رنگ، تایر و...
۱۹		فرآورده‌های نساجی	برنامه راهبردی فرآورده‌های نساجی و مطالب مرتبط با آن در موضوعات نخ و پارچه، پوشاک، کیف و کفش، چرم، کفش‌ها و...
۲۰		تجهیزات حمل و نقل	برنامه راهبردی تجهیزات حمل و نقل و مطالب مرتبط با آن در موضوعات خودرو، تجهیزات دریایی، تجهیزات هوایی، تجهیزات ریلی، موتورسیکلت و دوچرخه و...
۲۱	تجهیزات و ماشین‌سازی	تجهیزات الکتریکی و الکترونیکی	برنامه راهبردی تجهیزات الکتریکی و الکترونیکی و مطالب مرتبط با آن در موضوعات تجهیزات مخابراتی، لوازم خانگی، ابزار الکتریکی و الکترونیکی، تجهیزات پزشکی، الکتریکی و الکترونیکی، الکترونیک، تجهیزات کنترل صنعتی و اندازه‌گیری، تجهیزات الکتریکی و...
۲۲		فراورده‌های کانی غیرفلزی	برنامه راهبردی فراورده‌های کانی غیر فلزی و مطالب مرتبط با آن در موضوعات سیمان، سنگ‌های ساختمانی، کاشی، مصالح پرکننده و...
۲۳		فراورده‌های سلولزی	برنامه راهبردی فراورده‌های سلولزی و مطالب مرتبط با آن در موضوعات کاغذ و چوب و...
۲۴		برنامه راهبردی تجهیزات و ماشین‌سازی	برنامه راهبردی تجهیزات و ماشین‌سازی و مطالب مرتبط با آن در موضوعات تجهیزات صنعتی، تجهیزات کشاورزی، تجهیزات راه‌سازی و ساختمانی، ماشین ابزار، سازه‌های فلزی و مخازن، تجهیزات بسته‌بندی و...
۲۵	انرژی	انرژی	برنامه راهبردی انرژی و مطالب مرتبط با آن در موضوعات جریان انرژی، ذخایر حامل‌های انرژی، تولید و مصرف حامل‌های انرژی، تجهیزات انرژی بر، بازار انرژی، ظرفیتهای تولید و انتقال انرژی، محیط زیست و آلاینده‌های و گزارش اجرای طرح هدفمندسازی انرژی در حوزه صنعت، معدن و تجارت

ردیف	گروه	نام کتاب	موضوع
۲۶	تأمین زنجیره‌های تامین	برنامه راهبردی فراورده‌ها و تجهیزات بهداشتی و درمانی	برنامه راهبردی فراورده‌ها و تجهیزات بهداشتی و درمانی و مطالب مرتبط با آن در موضوعات دارو، فراورده‌های بهداشتی، عطر و آرایشی، تجهیزات پزشکی الکتریکی و الکترونیکی و ...
۲۷		برنامه راهبردی لوازم خانگی و اداری	برنامه راهبردی لوازم خانگی و اداری و مطالب مرتبط با آن در موضوعات مبلمان، لوازم خانگی و اداری الکتریکی و الکترونیکی، دارو، فراورده‌های بهداشتی، عطر و آرایشی، تجهیزات پزشکی الکتریکی و الکترونیکی و ...
۲۸		برنامه راهبردی تجهیزات و محتوای آموزشی و سرگرمی	برنامه راهبردی تجهیزات و محتوای آموزشی و سرگرمی و موضوعات مرتبط.
۲۹		برنامه راهبردی فناوری اطلاعات و ارتباطات	برنامه راهبردی فناوری اطلاعات و ارتباطات و موضوعات مرتبط.
۳۰		چکیده برنامه‌های راهبردی صنعت، معدن و تجارت (سطح کلان و زیر برنامه‌ها)	چکیده برنامه‌های راهبردی صنعت، معدن و تجارت (سطح کلان و زیر برنامه‌ها).
۳۱		قوانین و مقررات پیشنهادی برنامه راهبردی صنعت، معدن و تجارت	برای اجرایی شدن یک برنامه لازم است علاوه بر تعیین مأموریت‌ها و اختیارات عوامل، مفاد برنامه با ادبیات حقوقی تنظیم شود. تصویب محتوای برنامه با ادبیات حقوقی رسمیت بیشتری برای اجرا خواهد داشت. محتوای برنامه راهبردی صنعت، معدن و تجارت با این رویکرد به صورت قوانین، آیین‌نامه و دستورالعمل‌های پیشنهادی تنظیم و در این کتاب ارائه شده است.

همه دستاوردهای پروژه طراحی برنامه راهبردی صنعت، معدن و تجارت در قالب برنامه زنجیره تأمین فراورده‌های غذایی، در سامانه مدیریت دانش صنعت، معدن و تجارت (www.bsmt.ir) قرار دارد. برای دسترسی به اطلاعات به‌هنگام، اسناد پشتیبان، داده‌ها (به صورت پرونده اکسل) و ... به نشانی‌های اینترنتی ذکر شده در جداول پیشین مراجعه کنید. با مراجعه به این صفحات، علاوه بر دریافت اطلاعات بیشتر و کامل‌تر، می‌توانید نظرات، ایده‌ها و پرسش‌های خود را مطرح و در صورت تمایل برای تکمیل این برنامه و سایر برنامه‌ها مشارکت کنید. از شما دعوت می‌کنیم در به‌هنگام‌سازی این برنامه (از طریق وبگاه www.bsmt.ir)، یا ما در ارتباط باشید!

سخن وزیر

بخش صنعت، معدن و تجارت یکی از ارکان اصلی اقتصاد کشور است که موضوعات متنوع و پیچیده‌ای را شامل می‌شود و تعاملات بسیار زیادی با سایر بخش‌های جامعه دارد. گستردگی موضوعات، تغییرات زیاد در محیط بین‌المللی، تحولات گسترده کشور (فراهم شدن زیرساخت‌های فیزیکی، اجرای قانون گمناز کردن پارانه‌ها و ...) و تعدد و تنوع ذی‌حقان، مدیریت این بخش (حدود ۳۸ درصد تولید ناخالص داخلی کشور) را پیچیده‌تر می‌کند. بنابراین ایجاد تصویر و درک مشترکی از وضع موجود و مطلوب در بین ذی‌نفعان این بخش از طریق تدوین برنامه‌های راهبردی عمومی (فناوری، منابع انسانی، بنیه‌ها و ...) و تئوری‌های تأمین (تجهیزات الکتریکی و الکترونیکی، تجهیزات حمل و نقل، فراورده‌های غذایی و غیره) بسیار ضروری است.

صنایع فراورده‌های غذایی از سهم بالا در سبد خانوار و اهمیت حیاتی دارای جنبه‌های اقتصادی گسترده‌ای است. ازجمله اهمیت این صنایع به لحاظ اشتغال زایی بالا (۱۵۱ درصد اشتغال بخش صنعت و مشارکت مستقیم غیر مستقیم در تولید درآمد ملی ۲۰۹ درصد از تولید ناخالص داخلی کشور و ۱۵ درصد ارزش افزوده بخش صنعت)، یکی از اولویت‌ها و برنامه‌های کاری بخش صنعت، معدن و تجارت بایستی توجه ویژه به این صنایع باشد. با این توجه ویژه می‌توان شاهد تحول وسیعی در این صنعت بود، همچنین با توسعه صنایع غذایی و توجه بیشتر به افزایش کیفیت تولیدات غذایی می‌توان زمینه و امکان صادرات فراورده‌های غذایی را بیشتر از بخش فراهم نمود. از طرفی با توجه به اینکه صنایع غذایی در انتهای زنجیره قرار دارند، می‌توان بازبورد مناسب را به برنامه‌های بخش تولیدی کشاورزی و دامپروری داده و ضمن برنامه‌ریزی برای تخصیص صحیح منابع، از اتلاف و ضایعات در آن بخش جلوگیری به عمل آورند.

اینک که در ماه‌های پایانی دولت دهم برنامه راهبردی فراورده‌های غذایی به تأیید و پشتکار آقای مهندس سید رضا فاطمی امین و همکارانشان و مساعدت دفتر صنایع غیرفلزی، صنایع غذایی، انجمن‌ها و کلیه صاحب‌نظران دانشگاهی و صنعتی، منتشر می‌گردد، امید است با مشارکت کلیه ذی‌نفعان بخشی و فرائشی در حسن اجرای این برنامه، تحولات گسترده‌ای در این بخش اتفاق بیفتد و موجب سرافرازی هرچه بیشتر نپهن اسلامی ایران باشد.

مهدی غضنفری

وزیر صنعت، معدن و تجارت

تیر ماه ۱۳۹۲

با استفاده از توانمندی عوامل اقتصادی، حرکت به سمت اهداف سرعت یابد.

در بیان ریشه‌های مسائل کشور، با عبارتهایی مانند «عدم هماهنگی، تصمیم‌گیری جزیره‌ای، نبود اطلاعات، تخصیص نادرست منابع، حرکت‌های پراکنده و متناقض» برخورد می‌کنیم که راه‌حل آن‌ها، طراحی و اجرای برنامه‌های جامع، یکپارچه، دقیق، صحیح، به‌هنگام و هم‌راستا با ارزش‌های الهی است. برنامه‌هایی که با مشارکت همه ذی‌حقان طراحی و اجرا شود تا اهداف را همسو کرده و با کم‌ترین اتلاف و بیشترین اثربخشی، همه آحاد جامعه را برای تحقق آرمان‌ها بسیج کند. پیشبرد بیشتر کشور از این پس، مشروط به چنین رویکردی است. رویکردی که علاوه بر تولید علم و عمل به‌طور همزمان، به انسان‌ها به‌عنوان هدف پیشرفت و در نقشی دیگر به‌عنوان مهم‌ترین عامل پیشرفت نگاه می‌کند. ما در دوره از تاریخ کشور قرار داریم که بیش از پیش باید به لزوم و اهمیت منابع انسانی و زیرساخت‌های نامشهود بپردازیم؛ هم برای تعالی فردی و هم برای تعالی جامعه.

برنامه راهبردی صنعت، معدن و تجارت، به لحاظ گستردگی و عمق موضوعاتی که به آن‌ها پرداخته کم‌نظیر است. بر مبنای این برنامه در مشارکت ذی‌حقان، استفاده از الگوی علی و نگرش سامانه‌های چند عاملی و توجه کامل به اجرایی بودن و شدن، از مختصات منحصر بفرد این برنامه است. سوق دادن نظام برنامه‌ریزی به سوی رویکردها، نه فقط منبعث از جذابیت‌های آن، بلکه یک گزینه منطقی و عقلایی، اما همیشه مغفول مانده است. غفلت مورد اشاره، تاکنون هزینه‌های گزافی را در پی داشته و برنامه‌های بدون استفاده زیادی در آن به چشم می‌خورد. البته مهاجرت از نظام برنامه‌ریزی گسسته به یکپارچه و پیوسته، فارغ از دشواری‌ها و دشواری‌های خاص خود نیست...

برنامه راهبردی صنعت معدن و تجارت و نیز برنامه‌های آن (از جمله برنامه راهبردی فراورده‌های غذایی) از مبانی نظری و چارچوب طراحی دقیق برخوردار بوده و تمرینی برای طراحی «الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت» هستند. طراحی «الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت» مهم‌ترین آرمان علمی کشور است، زیرا تأمین‌کننده استقلال فکری و زیرساخت علمی و تمدنی اسلامی است. برنامه راهبردی صنعت، معدن و تجارت در بردارنده «هست‌ها» و «بایدهای» جدیدی بوده و تجلی رویکرد (ادبیات، مکتب، گفت‌وگو، یا پارادایم) جدیدی برای مدیریت سامانه‌های انسانی است.

پروژه طراحی برنامه راهبردی صنعت، معدن و تجارت شامل ۷۹ زیرپروژه است. زیرپروژه‌ها (که هر کدام یک پروژه پژوهشی هستند) عبارتند از: طراحی برنامه صنعت، معدن و تجارت (سطح کلان)، طراحی ۱۴ برنامه عمومی، طراحی ۶۲ برنامه زنجیره تأمین و ۲ پژوهش مستقیم سکوی علی سامانه‌های اقتصادی و اولویت‌های تولید برای ایران (۱۴۰۴). برنامه راهبردی زنجیره تأمین فراورده‌های غذایی و زیر برنامه‌های آن ۹ برنامه از ۶۲ برنامه زنجیره تأمین هستند. برنامه راهبردی زنجیره تأمین فراورده‌های غذایی (و زیربرنامه‌های آن) بخشی از برنامه راهبردی صنعت، معدن و تجارت است که با تفصیل بیشتری به یک موضوع مشخص‌تر (زنجیره تأمین فراورده‌های غذایی) می‌پردازد.

صنایع غذایی نقش مهمی در اقتصاد دارند. بیش از ۱۰ هزار واحد تولیدی صنایع غذایی در کشور

وجود دارند که ۱۵٪ از اشتغال بخش صنعت را در بر می‌گیرند. صنایع غذایی (کد ۱۵ آیسیک) ۲,۹ درصد از تولید ناخالص داخلی کشور و ۱۵ درصد از ارزش افزوده بخش صنعت را تشکیل می‌دهند. صنایع غذایی به عنوان حلقه واسط بین کشاورزی و دامپروری با مصارف نهایی نقش مهمی در مدیریت زنجیره و توازن تولید و مصرف دارند. صنایع غذایی اطلاعات بهتری از انتهای زنجیره (تقاضا و سلاقی مصرف کنندگان) داشته و می‌توانند به تنظیم برنامه‌های تولید در بخش کشاورزی و دامپروری کمک شایانی کرده، اتلاف‌ها را کاهش داده و تخصیص منابع را بهبود دهند.

مهم‌ترین اهداف زنجیره تأمین فراورده‌های غذایی کاهش قیمت و افزایش کیفیت است. در این برنامه راهبردهای مؤثری برای این دو هدف مهم و سایر اهداف زنجیره طراحی شده است. مهم‌ترین راهبردهای این برنامه، اصلاح مصارف و راه اندازی سامانه اطلاعات زنجیره تأمین است. اصلاح مصارف فراورده‌های غذایی هم به لحاظ ارتقا سلامت اهمیت دارند و هم برای رشد ارزش افزوده و اشتغال در صنایع غذایی ضرورت دارند. سامانه اطلاعات زنجیره تأمین نیز یکی از مهم‌ترین زیرساخت‌های نرم برای دستیابی به اهداف زنجیره تأمین فراورده‌های غذایی است که در کاهش اتلاف‌ها و افزایش کیفیت بسیار اثر خواهد داشت.

مهم‌ترین آفت برای برپایی این برنامه، انحصار شدن آن است. گاهی برایمان عادی می‌شود که برنامه‌ها اجرا نشوند تا جایی که برنامه‌ها را شک محسوب می‌شود! برای طراحی برنامه راهبردی صنعت، معدن و تجارت (شامل زیر برنامه‌ها) آسیب شناسی دقیقی درباره برنامه‌های قبلی انجام شده و راهبردهایی برای فائق آمدن بر این مشکلات تدوین شده که مهم‌ترین آن‌ها عبارتند از: افزایش کیفیت و قابلیت اجرایی شدن، فرهنگ سازی و آموزش، متون حقوقی برای رسمیت بخشیدن به محتوای برنامه، اتصال برنامه راهبردی به برنامه‌های سایر نهادهای جاری وزارت (مانند اعطای مجوز، اختصاص حمایت‌ها، انجام پژوهش‌ها و ...)، ارزیابی مدیران و سرکرکان بر اساس معیارهای برنامه و طراحی و اجرای همزمان برنامه. علاوه بر تعریف دقیق نقش حکام و سازندگان زیرساخت‌هایی که برای مداخله هوشمندانه حاکمیت لازم است در این برنامه طراحی شده است.

این برنامه، در پایان راه نیست، چرا که برنامه‌ریزی، رودی جاری است که با نوبه‌نو افکار تازه از آن گذر کند و آن را روح تازه‌ای بخشد، برنامه‌ریزی فرایندی مستمر است. همواره با تغییرات محیط و تراوش ایده‌ها بهبود می‌یابد. از شما دعوت می‌کنیم در به هنگام سازی این سامانه از طریق سامانه مدیریت دانش صنعت، معدن و تجارت (www.bsmt.ir) مشارکت کنید.

امید است با اجرای برنامه راهبردی زنجیره تأمین فراورده‌های غذایی، بخشی از امور مسلمین بهبود یابد؛ به امید این که در ۱۰ سال آینده، گذشته را این چنین توصیف کنیم:

«دسترسی به غذای سالم و آگاهی از کیفیت غذا چندان میسر نبود؛ قیمت مواد غذایی نیز نوسان‌ها و افزایش‌های زیادی داشت و وابستگی به واردات برخی از مواد اولیه، برای کشور در مقطعی دردسر ساز شد. اما مسائل به خوبی شناسایی شد و با درک یکسانی که بین عوامل اصلی در مدیریت زنجیره

فراورده‌های غذایی شکل گرفت، دیدگاهی یکپارچه برای مدیریت زنجیره تأمین غذا (از مزرعه تا سفره) ایجاد شد. اکنون کیفیت و قیمت فراورده‌های غذایی بهبود قابل ملاحظه‌ای یافت و امنیت غذایی نه تنها در سطح کل کشور، بلکه برای همه خانواده‌های ایرانی تأمین شده است. «

سید رضا فاطمی امین، مجری طراحی و تدوین برنامه راهبردی صنعت، معدن و تجارت

www.ketab.ir